

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Cap. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

δυναμεις, τον αυτον δεσποτην κ̅ κυριον κ̅ βα-
 σιλευα γνωρίζουσι ἀγγέλων τε ἀπειρα πλή-
 θη, θιασοί τε δεχαγγέλων, κ̅ πνομάτων ἀ-
 γίων χοροί, των ἀμφ̅ αυτον μαρμαρυγών ὄ-
 πων δ̅ ἀενάων φωτός πηγών δρυθόμενοι,
 καὶ λαοὶ (ζ̅). Φωτὰ τε πάντα, ζ̅ φωτων ἀ-
 σμάτων θεία ζ̅ νοσρά γήη, τον ἐπέκεινα χῶ-
 ρον ἔραν ἑ λαχόντα, τον μέγαν βασιλευα τοῖς
 ανωτάτω καὶ θεοπρεπέσιν ὕμνοις, γεραίροσι
 μέσος δ̅ ἀμφ̅ ἐβλήη) μέγας ἔρανός πε-
 πέτασμα κυάνεον, τ̅ς ὀκτός, των εἰσω βασι-
 λεῶν οἶκων διεύρονον ἀμφ̅ ἵ τ̅τον ὡς ἐν βα-
 σιλείοις περὶ τοῖς πεπολῆσι δαδ̅αχοῦ-
 τες, ἡλυθ̅ ζ̅ σελήνη ζ̅ τὰ κατ̅ ἔρανόν φωσ-
 φόρα, τον βασιλευα ἡμῶν τε, αὐτ̅ τε νεύμα-
 τι ζ̅ λόγῳ, τοῖς τον σκοπόν ἔξω λαχέσιν ἔρα-
 νῆ χῶρον, φωτός ἀσέεσες δ̅ ἀπόντες λαμ-
 πάδας, τ̅τον ἡμῶν τον μέγαν βασιλευα
 Χριστόν, ζ̅ αυτον ἰον καλλίνικον ἡμῶν βασιλευα
 ἀνυμνεῖσιν ἡσθημένῳ, εὐ μάλα δοκῶ μοι
 ποιεῖν, ἀτε τ̅ βασιλείας ἡμῶν τ̅τον μόνον εἰ-
 δῶς αἴτιον τ̅τον καὶ φιλόθεοι Καίσαρες, πη-
 γῶν ἀπάντων ἀγαθῶν εἶναι γνωρίζουσι πα-
 τερθεν ἰο μάθημα παρεληφότες ἰσ̅τον στρα-
 τῆδων δ̅ ἡμοῖ λαοὶ πανπληθείς κ̅ χῶρας
 ζ̅ πόλεις, ἐθνῶν τε ἀρχόντες ἐκκλησιαζον-
 τες, εὐσεβῆσιν ὑπὸ μεγαλῶ ζωῆη κ̅ διδα-
 κάλῳ παιδθόμενοι ἀλλὰ καὶ πᾶν ἀδρόως
 ἡμῶν ἀνθρώπων ἔθη παντοῖα, φυλαί ζ̅ γλωσ-
 ται κοινῆ τε πάντες ὁμῆ καὶ κ̅ μέσῳ, ταῖς
 γνώμας διεσῶτες τὰ ἄλλα, κ̅ μόνῳ τίνδε
 συμφωνῶσι τιλῶ ὁμολογίαν τον ἕνα κ̅ μόνον
 λογισμοῖς ἐμφύτοις, αὐτομαθέσι τε κ̅ αὐ-
 τοδιδάκτοις ἐννοίας θεοκλυτουῦτες, τί δ̅ ἔχῃ
 ζ̅ τὸ πᾶν τῆς γῆς σοικεῖον αὐτον δεσποτην
 γνωρίζει, τοῖς δ̅ αὐτῆς ἀναδιδομένοις βλα-
 στήμασι τε ζ̅ ζωῆς, τὴν πρὸς τον εὐ μάλα τ̅
 κρείθον ὑπολαγῆν ἐνδεκνυμένη; τ̅τον καὶ
 ποταμῶν ῥοαὶ πλημμυρεῖσαι τοῖς νάμασι,
 πηλῶν ἰσ̅των ἔξ αἰῶνος, βυθῶν ἀπείρων ἀενάων
 πηγὰ ζ̅σαι ῥύσες, τ̅ ἀρρήτες θαυμασείας
 ἐπιγρᾶ φονίαι αἴτιον αὐτον ζ̅ θαλά η̅ς ἀ-
 εῖστοι βένθεσιν ἀπείροις ἐκκεκλῆσμένοι, κυρ-
 τῆμενα ἰε κύμαλα, μελῆωρα εἰς ὕψος αἰρόμε-
 να κ̅ φόβον ἀπειλῆν τῇ γῆ, μεχρῆς αὐτῶν
 αἰγαλῶν περιόλια, πηλοσσει, νεύματι θεῆς νό-
 με πεπεδημένα αὐτον ζ̅ χ̅μερίων ὁμῆρων

A herum & dominum atque Imperato-
 rem agnoscunt. Ex hujus splendore
 tanquam ex perenni quodam luminis
 fonte haurientes, Angelorum & Arch-
 angelorum innumerabiles ordines, &
 sanctorum spirituum chori, collustran-
 tur. Cuncta item lumina, ac præcipuè
 divina illa atq; intellectualia spiritualium
 luminum genera quæ ultra cælum sedes
 habent, magnum hunc Imperatorem
 summis ac divinis canticis celebrant.
 Cælum verò tanquam ceruleum quod-
 dam velum, obtensum est, quod eos
 qui extrà positi sunt, ab illis qui in Re-
 gia versantur secludit. Circa hoc non
 secus ac lampadarii in Imperialis palatii
 vestibulis discurrunt Sol & Luna, ac re-
 liqua cæli luminaria: & cum Imperato-
 rem ipsium impensè venerantur, tum
 ex ejus nutu ac præcepto, semotis à cæ-
 lo & obscuram regionem incolentibus,
 inextincti luminis faces præbent. Hunc
 ergo in maximum Imperatorem à Victo-
 re nostro Augusto hymnis quoque ce-
 lebrari consuevit cum sim, rectè mihi fa-
 cere videor: quippe qui sciam hunc unum
 Imperii nobis auctore esse. Hunc
 etiam Dei amantissimi Cæsares omniū
 C bonorum fontem agnoscunt; ita scilicet
 à parente suo instituti. Hunc exerci-
 citus, populi ac turba tam in agris quam
 in urbibus; & Rectores Provinciarum
 in ecclesiam convenientes rite colunt,
 à magno Servatore & magistro eruditi.
 Denique universum simul hominum
 genus; gentes omnes, tribus & linguæ;
 & tam in unum coacti omnes, quam
 seorsum positi, licet in aliis rebus inter
 se dissentiant, in hac tamen sola con-
 fessione consentiunt; hunc unum ac
 solum naturali ratione & notionibus si-
 bi infitis nec ullius magisterio traditis,
 invocantes Deum. Quid totius terræ
 moles, nonne illum Dominum agnos-
 cit? germinibus & animalibus ex se
 nascuntibus apertè declarans, se tan-
 quam ad potioris nutum Imperiumque
 famulari. Hunc & fluminum cursus,
 aquarum copiâ exuberantes; & fontium
 lapsus ex abditis & immensis ter-
 ræ finibus perpetuò manantium, inex-
 plicabilis miraculi Auctorem profitentur.
 Hunc profundum maris gurgites,
 immensa altitudine conclusi; & flu-
 ctuum vortices in altum sublatis, terræ
 que ipsi formidinem incutientes, simul
 atque ad litus accesserint, reformi-
 dant, divinæ legis Imperio constricti.
 Sed & hibernorum imbrium moderata
 Ggg g iij

dispensatio; fragor tonitruum; fulgurum coruscatio; ventorum reciproci impetus; nubium denique varii per aërem discursus, ejus praesentiam exhibent iis, qui ipsum coram intueri non possunt. Sol quoque totus lumine radians, qui extensa saeculorum spatia decurrit, solum hunc Dominum agnoscit; ejusque obsequens nutui, nunquam extra praescriptos terminos audet incedere. Luna etiam quae luminis splendore Soli concedit, dum certis temporum intervallis minuitur & augetur, divinis legibus obtemperat. Cali quoque pulchritudo, quod astrorum choreis resplendet, & numeroso atque ordinato motu progreditur, ac circulos suos metitur, Deum totius lucis Auctorem pronuntiat. Cuncta item cali luminaria, ex ejus nutui ac mandato, velut pulcherrimo instituto concentu, multis annorum conversionibus longissimum cursum absolvunt, instar aurigarum in aethereo circo decurrunt. Noctium insuper ac dierum alterni recursum; tempestatum anni mutationes; ordo denique ac numerosa modulatio universi, immensa ejus potentiae multiplicem solertiam celebrant. Huic praeterea invisibiles potestates quae per apertos aëris campos discurrunt, debitam & convenientem Deo laudem tribuunt. Hunc ergo maximum Imperatorem totus simul mundus hymnis prosequitur. Hunc sursum cali & qui supra calos sunt chori, venerantur: hunc angelorum exercitus canticis celebrant: hunc spiritus ex intellectuali luce editi, parentem suum ac Deum nuncupant. Hunc Aëones temporis expertes, ante hoc caelum & hunc mundum conditi; alii praeterea infiniti Aëonum Aëones ante omnem rerum visibilibus constitutionem, unum ac summum Dominum & Principem agnoscunt. Iple denique in omnibus & ante omnes & post omnes unigenitus ejus Filius ac Sermo praexistens; magnus magni Dei Pontifex, omni tempore omnibus; aëvo antiquior; Patris sui cultui devotus ac dicatus, primus ac solus pro omnium salute ei supplicat. Qui praerogativam quidem honoris obtinet Principatum universi: aequalem autem cum Patre gloriam in Patris possidet Regno. Quippe ipse lux est universa transcendens; quae circa Patrem discurret, & interventu suo naturam principii atque ortus expertem a rerum generatarum substantia secludit.

A μεμετρημένα ρεύματα. κτύποι τε βροχῶν
 ἢ ἀστραπῶν λαμπρόνες. παλινερχοί τε
 ἀνέμων ριπαί. νεφῶν τε διαέροι ποταμοί, τῶν
 τῶν αὐτῶν θείαν αὐτοπτείν ἀδωάτους, πρὸς
 φαίνεσθαι ἀλλὰ καὶ ὁ παμφαῆς ἡλιος τὸν μα-
 κροῦν αἰῶνα δολιχέων, μόνον αὐτὸν οἶδε κί-
 ριον. αὐτῶν τε νευμαλιδελέων, ἔποτε βραχυ-
 δικτὸς ὄρων τολμὰ σελήνη τε ἰσχυροτέρα τῆς
 Φέγγος ἡλίου, χροῶν τε ἀειδόοις μεμετρη-
 κται πάλιν ἀυξομένη, θεσμοῖς ἰσχυροτέ-
 ραίσι καλλή τε ἔραυτῶν χορείαις ἀστροῦ ἀπο-
 σιλοντα, βαίνοντά τε σωτάξει καὶ ἀεμῶν.
B καὶ τὰς αὐτῶν ἀναμετρήματα κύκλους, το-
 παντοίων δοτήρα φωτῶν ἀνακηνήσασθαι
 μὲν τε πάντες ἔραυτοί Φωσῆρες, αὐτῶν τε
 μαλὶ καὶ λόγῳ μίαν σωτάξει ἀμφοῖν μελῶν
 μακροῦν αἰῶνων κύκλοις δολιχῶν ὄρων
 δρόμον, αἰθερίων σαδίων διυπεύουσα ἀγ-
 νασὶν κλιῶν τε καὶ ἡμερῶν ἀμοιβαίαν κινήσειν.
 ῥῶν τε καὶ καιρῶν μετὰ βολῆ, ῥυθμοῖ τε καὶ τα-
 ξεῖς ἔ παντός, (τῆς ἀπέριμεγένης οὐρα-
 μείως) τῶν πολυπόικιλον ἑσφίαν γεραιεσθῆναι
 αὐτῶν καὶ δυνάμεις ἀφανείς, ἀμφὶ τὰ διὰ αἰ-
 ῖρος ἀνέμμενα πεδία ποταμῶν, τῶν ἑσφί-
C μένῳ καὶ πρέπεσαν θεολογίαν ἀπαπει-
 σιν ἑτέρον δὴ τὸν μέγαν βασιλέα, καὶ αὐτοῦ
 μὲν πᾶς ἀνύμνει κόσμος ἑτέρον ἀνωθεν ἔραυ-
 ἔραυτων τε ἀΐδων ἑσφίαν χοροῖ, γεραι-
 εσθῶν ἕμνεσθαι ὁ ἕμνοις ἀρρήτοις ἀγέλιαν ἑσφί-
 παὶ πνεύματά τε νοερέα Φωτὸς ἑσφίαν, το-
 σφῶν ἡμνήτορα θεολογῆσθαι ἑτέρον Αἰῶνες ἀ-
 χρονοὶ πρὸς ἔραυτῶν τῶνδε καὶ πρὸς κόσμῳ. ἀλλο-
 τε ἑτέρον ἀπειρεθῶν Αἰῶνες Αἰῶνων, πρὸ πατ-
 τῆς τῶν ὄρατων ἑσφίαν ἀσείως, μόνον καὶ μετὰ
 δεσπότην καὶ Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν ἑτέρον
D αὐτὸς Ἰησοῦς καὶ πρὸ πάντων καὶ μετὰ
 τας, ὁ ἑσφίαν αὐτῶν μονογενῆς λόγος. ὁ δὲ
 μέγας δεχιστεὺς τῶν μεγάλων Θεῶν. πα-
 τὸς χρόνος καὶ πάντων αἰῶνων πρεσβυτάτος
 τῆς τῶν πατέρων καθοσιωμένη τιμῆ, πρεσβυ-
 καὶ μόνος τῆς πάντων ἑσφίαν ἀσείως
 τηρίας πρεσβυταίσι μὲν τῆς τῶν ὄρων δεχισ-
 τῶν ἑσφίαν πατερικῆς βασιλείας ἐν ὄρατα ἑσφί-
 νος. ὅπῃ δὴ τὸ Φῶς αὐτὸς ἦν τὸ ἐπέκεινα τῶν
 ὄρων ἀμφὶ τὸν πατέρα χοροῦν. μεσσησθῆναι
 τε καὶ διεξέγον τῆς τῶν ἡμνήτων ἑσφίαν, τῶν
 ἀναρχῶν καὶ ἀγέλιαν ἑσφίαν ὁ δὲ καὶ αὐτὸς

ἡ ἀληθεία καὶ ἀνάρχος θεότης ἀναβλύσανον, ἡ
 ἐξωπρόσει. τὸν ὑπερεράνιον χώρον, τὰ τε
 εἰσὼ ἕρπονῃ πάντα, κρείττον ἢ κατ' ἥλιον Ἐ-
 φίας καὶ ἀλάμπων αὐγαῖς· αὐτὸς δ' ἀνείη ὁ
 τῶν δὲ ἑξὶ συμπάντων καθήμενὸν κόσμῳ. ὁ Ἰππὶ
 πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πάσιν ὀρωμένοις τε
 καὶ ἀφανέσιν, Ἰπποβοῦδρον ἑξ ἑσθ' λόγος·
 παρ' ἑξὶ δ' ἐστὶ ἀνωτάτω βασιλείας τῶν εἰ-
 κονα φέρον ὁ τῶν Θεῶν φίλος βασιλεὺς, καὶ
 μιμησὶν ἑξ κρείττον, τῶν ἐπὶ γῆς ἀπάντων
 τῶν οὐρακας διακυβερνῶν, ἰθύνει

Ὁ μὲν γὰρ ἑξ Θεῶν μονογενὴς λόγος, τῶν αὐτῶν
 πατρὶ συμβασιλεύων ἑξ ἀνάρχων αἰῶνων εἰς
 ἀπείρους καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας ὁ διαρκὴς δὲ
 τῶν φίλος, τῶν ἀνωθεν βασιλικαῖς δόξασ-
 ροῖαις χορηγούμενος, τῶν τε τ' εἰρηκῆς ἐπιχορηγίας
 ἐπικωνυμωθὺν μέγιστος, μακρῶν ἐτῶν πρῶ-
 τος τῶν ἐπὶ γῆς κρατεῖ· εἰδ' ὁ μὲν τῶν ὄλων σω-
 τῆρ, τὸν συμπάντων ἕρπονῃ τε καὶ κόσμῳ, τὴν τε
 ἀνωτάτω βασιλείαν, εὐπρεπῆ τῶν αὐτῶν πατρὶ
 ἀσπασκὰς ἑξ ὁ τῶν φίλος, αὐτῶν τῶν μονο-
 γηνῆ καὶ σωτῆρ λόγων τῶν ἐπὶ γῆς τῶν ὑποχει-
 ρεῖς ἀρσάγων, Ἰππὶ δ' εἰς πρὸς τὴν αὐτὴν
 βασιλείαν καὶ δῖσσι καὶ ὁ μὲν κοινὸς τῶν ὄλων
 σωτῆρ, τῶν ἀποσ αἰκῆς δυνάμεις, ὅσα ποτὲ
 ἀμφὶ τὸν δὲ τὸν ὑπερῶν γῆς ἀέρα διηπάμενα
 τῶν ἀνθρώπων ἐνεχρησθησαν ψυχῆς, ἀω-
 ράτω καὶ εἰρηκῆ δυνάμει, οἷα εἰρήρας ἀρτίους, τῶν
 αὐτῶν ἀρεμμάτων ποιούμενος ἀγαθῶν δικῆν, πορ-
 ρητάτω καὶ δῖσσι ὁ τῶν φίλος, ἀνωθεν
 παρ' αὐτῶν τοῖς κατ' ἐχθρῶν κοσμηθῆναι προ-
 παίους, ἵδῃς ἐμφανέας τ' ἀληθείας ἐχθρῶν νόμῳ
 πολέμῳ χρεῖς μέγιστος, σωφρονίζῃ καὶ ὁ μὲν λόγος
 ἡν προκόσμιος καὶ σωτῆρ τῶν ὄλων, λογικὰ καὶ
 σωτηριώδη ἀσπέρματα τοῖς αὐτῶν ἀσπασκὰς
 δῖσσι τῶν ἀποσ αἰκῆς ἀμα καὶ τ' ἑξ πατρὸς βασι-
 λείας ἐπιστημονικῆς ἀπείρας ἑξ ὁ τῶν φί-
 λος, οἷα πρὸς ὑποφῆτης ἑξ Θεῶν λόγος, πᾶν γένος
 ἀνθρώπων ἐπὶ τὴν ἑξ κρείττονος ἀνακαλεῖται
 γνώσιν, τῶν πάντων ἀκοαῖς ἐμβοῶν, μετὰ ἡγε-
 τῆ φωνῆ τοῖς ἐπὶ γῆς ἀπασί τῶν ἀληθῶν ἐν-
 σπείρας ἑξ ἀληθείας ἀνακηρύττων νόμῳ. καὶ ὁ
 μὲν τῶν ὄλων σωτῆρ, τῶν ἕρπονῃς πύλας τ' τῶν
 πατρὸς βασιλείας, τοῖς ἐνθένδε ἐκείσε μεδι-
 σαμένους ἀναπέλάνυσιν ὁ τῶν ζήλων τῶν κρείττο-
 νος, πάντα ῥύπον ἀθέε πλάνης τῆς καὶ γλυ-
 βασιλείας δόξα καθαράμεν, χορῶν ὁσίων

A Quæque supernè ex divinitate princi-
 pii ac finis expertè emanans, extra pro-
 cedit & supercaelestem regionem, cun-
 ctæque quæ intra cælum sunt, sapien-
 tiæ luce, quæ Solis splendore longè
 præstantior est, illustrat. Hic est to-
 tius mundi Dominus, supra omnia
 & per omnia, & in omnibus tam vi-
 sibilibus quàm invisibilibus incedens
 Dei fermo. A quo & per quem, hic
 noster Deo carus Imperator, caelestis
 Imperii imaginem gerens, terrena
 cuncta quorum gubernaculis admotus
 est, instar Dei moderatur.

B Et ille quidem unigenitus Dei ser-
 mo, à sæculis principio carentibus ad
 infinita usque & interminata sæcula
 regnat cum Patre. Noster verò Impe-
 rator eidem perpetuò carissimus, qui
 ex caelesti fonte Imperiales quosdam
 percipit effluxus, & divinæ appella-
 tionis cognomento roboratur, mul-
 tis jam annorum circulis & conversio-
 nibus terras regit. Præterea ille qui-
 dem omnium Conservator, cælum ac
 mundum universum ac caeleste Re-
 gnum Patri suo decentissimum atque
 aptissimum comparat. Hic verò ejus
 amicus, ex his qui in terris degunt,
 C omnes Imperio suo subjectos ad uni-
 genitum Dei sermonem Servatorém-
 que adducens, idoneos ad ejus Re-
 gnum efficit. Et ille quidem commu-
 nis omnium Servator, rebelles illas
 potestates, quæ per hunc terræ pro-
 ximum aërem volitantes hominum a-
 nimis incubabant, tanquam bonus
 pastor feras bestias, spiritali quadam
 & divina virtute ab ovili suo longissi-
 mè expellit. Hic ejus amicus, multis
 tropæis ab ipso cælitus exornatus, a-
 pertos veritatis hostes belli jure sibi sub-
 jiciens, pœna afficit. Ille utpote ratio
 ante mundum subsistens, & omnium
 D rerum Conservator, rationalia ac salu-
 taria semina suis tradens sodalibus, ra-
 tionales eos reddit & paterni Regni
 scientia instructos. Hic ejusdem ami-
 cus, velut quidam interpret Verbi Dei,
 universum genus humanum ad cogni-
 tionem Dei revocat: omnium auribus
 inclamans, & clara voce, veræ pieta-
 tis ac veritatis leges cunctis per or-
 bem terrarum degentibus annuntians.
 Ille omnium Servator, caelestes pater-
 ni Regni portas hinc eò migrantibus
 aperit. Hic verò Dei exemplum amu-
 latus, postquam terrenum Imperium
 cunctis errorum sordibus purga-

CAP. II.